

Криптовалюта як об'єкт кримінального правопорушення: практичні проблеми впровадження

Анастасія Шепеля

*здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр»,
спеціальності «Право»,*

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна

Інна Доляновська

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри державно-правових дисциплін,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

ORCID: 0000-0002-1606-7096

З жовтня 2020 року спостерігається масштабне зростання вартості найпопулярної криптовалюти-біткойн (від 10 000\$-54,5 000\$ за 1 біткойн), спровокованій вкладками інвесторів в даний вид криптовалюти, що означає надзвичайну довіру вкладника до неї. На зміну благородним металам прийшов біткойн, який наразі є мейнстрімом вже протягом 2-х років.

«Наступні п'ять років стануть початком нової ери. Весь світ максимально цифровізується, і людям потрібні будуть ресурси, яким можна довіряти. Таким є біткойн»-Павло Чабанов, резидент платформи відкритих інновацій Reactor.ua [8].

Міністерство цифрової трансформації України зазначає, що Україна-лідер із застосування віртуальних активів серед населення; українська спільнота блокчейн-розробників-одна з найбільших у світі та входить у топ-3. Ринок криптовалюти в нашій країні-розвинений, проте більша частина знаходиться в «сірій» зоні, що створює загрозу безпосередньо державі, економіці та громадянам [5].

При величезній кількості користувачів цифрової валюти, наразі постає проблема правового регулювання, яке могла б попередити кримінальні правопорушення у сфері обігу та застосування криптовалют, визначити загальні правила визначення, аналізу та кваліфікації даного виду правопорушення у сфері обігу.

Для початку окреслимо основні поняття даної теми. Що таке криптовалюта? Що таке біткойн?

Криптовалюта-«Цетакий новий вид активів, який відрізняється від звичайних для нас грошей або інших фінансових активів. Від грошей відрізняється тим, що ви володієте валютою безпосередньо і для цього непотрібний банк чи якийсь дозвільний орган. Зберігається в особистому електронному гаманці», - пояснює Вадим Попов (директор з маркетингу Bitcoin-агентства KUNA) [6].

Одиниця криптовалюти-це код, який народжується в результаті складних комп'ютерних математичних обчислень.

Bitcoin, або **Біткойн** — децентралізована електронна платіжна система, концепт якої був опублікований 2008 року Сатоші Накамото, і реалізований ним

у 2009 році [1].

Майнінг криптовалют-це процес створення цифрових валют.

Повноцінному розвитку та функціонування криптовалюти в Україні наразі заважає ціла низка проблем: відсутність правового регулювання відносин у сфері обігу криптовалют, відсутність механізмів оподаткування, відсутність правового захисту права власності, відсутність контролю щодо відмивання коштів.

Криптовалюта може виступати предметом кримінальних правопорушень, пов'язаних з одержанням або наданням неправомірної вигоди чи підкупу, та кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності, зокрема пов'язаних із незаконним банкрутством, а також, звісно, кримінальних правопорушень проти власності, наприклад викрадення криптовалюти з рахунків, інтернет-шахрайства.

О. Е. Радутний та О. Г. Ганжа вважають, що у широкому розумінні криптовалюту можна розглядати не тільки як засіб вчинення злочину або як предмет, якщо під останнім розуміти не лише речі матеріального світу, з певними властивостями яких закон пов'язує наявність ознак того чи іншого злочину, але й інші явища (до них, крім самої криптовалюти, слід відносити електричну або теплову енергію, інформацію тощо) [7].

На сьогодні, питання криптовалютних операцій, криптозлочинів жодним чином не врегульовано законодавством України, а тому опираючись на судову практику, іноді дивно споглядати, як за незаконний майнінг особу притягнули до відповідальності відповідно до ст. 361-1 «Створення з метою використання, розповсюдження або збуту шкідливих програмних чи технічних засобів, а також їх розповсюдження або збут» суд затверджує угоду між обвинуваченим і прокурором і стягує штраф у розмірі орієнтовно 8 500 грн. (н-д вирок Рівненського міського суду Рівненської області від 02 липня 2019 року (Справа № 569/10875/19). Нагадаємо, ціна одного біткойна на сьогодні 1 471 930,00 гривні (54 442,00\$), а покарання всього 8500 грн, абсурд [2].

Найчастішими в Україні кримінальні правопорушення з елементом «криптовалюта» є такі: ст. 209 КК України «Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом», ст. 212 КК України «Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів)», ст. 258-5 КК України «Фінансування тероризму», ст. 361-1 КК України «Створення з метою використання, розповсюдження або збуту шкідливих програмних чи технічних засобів, а також їх розповсюдження або збут», ст. 366-1 КК України «Декларування недостовірної інформації» та ін. [3].

Із вищевказаного вбачається, що кримінальні правопорушення у сфері криптовалютою становлять високу суспільну небезпеку, а отже потребують негайного врегулювання.

На нашу думку, перш за все, потрібно внести зміни до чинного ККУ, вказавши термін «криптовалюта» та «криптозлочин», а також зазначити відповідні правила визначення, аналізу та кваліфікації даного виду правопорушення у сфері

обігу цифрової валюти. Не можемо не погодитися з думкою Соломії Леськів, що розділ XVI «Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку» потребує доповнення. Зокрема, примітку у ст. 361 КК України, викласти у такій редакції: «Примітка. Значною шкодою у статтях 361-363-1, якщо вона полягає у заподіянні матеріальних збитків, вважається така шкода, яка в сто і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, або така, що завдана у разі вчинення діянь із використанням криптовалюти». [4]

Також слід внести певні правки до Податкового Кодексу України, наклавши на власників криптовалюти-певні податкові зобов'язання, аби фінанси не залишалися в «тіні», та держава отримувала користь.

На нашу думку, саме такі кроки зумовлять прозорий обіг криптовалюти, які підуть тільки на користь державі.

Ключові слова: Криптовалюта; кримінальне правопорушення; проблеми впровадження.

Список використаних джерел

1. Біткоїн-це... URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/біткоїн#принципи_роботи (дата звернення 27.11.2021)
2. Казначеева Д. В., Дорош А. О. «Кримінальні правопорушення у сфері обігу криптовалюти». Вісник кримінологічної асоціації України. 2021. №2 (25), Одеса. С. 154-157.
3. Казначеева Д. В., Дорош А. О. «Правовий статус криптовалюти у кримінальному праві» // кримінально-правові та кримінологічні аспекти протидії злочинності : матеріали міжнар. Наук.-практ. Інтернет-конф. (27 лист. 2020 р.). Одеса : Одувс, 2020. С. 54–56.
4. Леськів С. «Кримінально-правові аспекти визначення статусу криптовалюти в Україні: вітчизняний та зарубіжний досвід» Підприємництво, господарство і право, №9/2019, Київ. С. 199-202.
5. Мінцифри-«Україна № 1 в світі з використання криптовалют» URL: <https://uanews.liga.net/economics/news/ukraine-1-v-sviti-z-vikoristannya-kriptovalyut---mintsifri> (дата звернення 27.11.2021)
6. Попов Вадим «Що це: інтернет-гроші, віртуальна валюта чи товар?», URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/details/28742278.html#:~:text=«це%20такий%20новий%20вид%20активів,%20%20пояснює%20вадим%20попов> (дата звернення 27.11.2021)
7. Радутний О. Е., Ганжа О. Г. «Криптовалюта як нова дотична фінансового і кримінального права» // вороновські читання (співвідношення матеріального та процесуального в регулюванні фінансових відносин) : матеріали міжнар. Наук.-практ. Конф. (м. Чернівці, 4-5 жовтня 2017 р.). Чернівці, 2017. С. 166–170.
8. Чабанов Павло: «Біткоїн пробив \$18 000-що далі?». URL: <https://mind.ua/openmind/20218743-bitkojn-probiv-18-000-shcho-dali> (дата звернення 27.11.2021)